

DET KONGELIGE
UTDANNINGS- OG FORSKNINGSDEPARTEMENT

Rundskriv

Statlige universiteter og høyskoler

Nr.	Vår ref	Dato
F-12-04	200401370	15.11.2004

FORSLAG TIL STATSBUDDSJETTET FOR 2006 PROGRAMKATEGORI 07.60 HØYERE UTDANNING

1.	Innledning	2
1.1	Generelt om budsjettprosessen	2
1.2	Departementets anvendelse av institusjonenes budsjettforslag	3
1.3	Budsjettprosessen i institusjonene	5
1.4	Mal for budsjettdokumentet (2004-2006).....	5
1.5	Frister for innsending til DBH, departementet og regnskapsmateriale	6
1.6	Fastlagte kontakter mellom institusjonen og departementet	6
2.	Generell tilstandsvurdering	7
3.	Undervisning	8
3.1	Utvikling i studenttall, nye studier/ nedlegging av studier, spesielle rekrutteringstiltak og karakterer	8
3.2	Kvalitetsreformen	11
3.3	Samarbeid mellom høyere utdanningsinstitusjoner.....	11
3.4	Fleksible utdanningstilbud, etter- og videreutdanning, fjernundervisning og desentraliserte studietilbud.....	12
4.	Forskning, utviklingsarbeid og formidling	12
4.1	Utviklingen i antall personer og kandidater i doktorgradsprogrammer.....	12
4.2	Strategiske prioriteringer	15
4.3	Vitenskapelige publikasjoner	15
4.4	Forskning- og utviklingsaktivitet.....	16
4.5	Forskningsevalueringer	16
4.6	Deltakelse i EU-finansierte forskningsprosjekter.....	16
4.7	Formidling	16
5.	Internasjonalisering	17
5.1	Utvexling av studenter og faglig personale.....	17

6.	Administrasjon, personal, helse, arbeidsmiljø og sikkerhet.....	18
6.1	Institusjonens styring	18
6.2	Personal	19
6.3	Lærings- og arbeidsmiljø.....	21
7.	Institusjonenes samfunnsrolle, randseinstitusjoner og innovasjon	22
7.1	Institusjonens samfunnsrolle	22
7.2	Randseinstitusjoner.....	22
7.3	Innovasjon og entreprenørskap.....	23
8.	Bygg og leie	24
8.1	Areal	24
9.	Spesielle områder	24
9.1	Samarbeid med regionale helseforetak.....	24
9.2	Miljøspørsmål/ miljøledelse	24
9.3	Skikkethetsvurdering	25
10.	Budsjett og økonomi	25
10.1	Regnskap 2004	25
10.2	Plan for disponering av tildelt bevilgning 2005.....	26
10.3	Tallbudsjettforslag for 2006 (forslag innenfor rammen)	26
10.4	Fremtidige satsingsforslag (forslag utenfor rammen).....	27
11.	Rapporteringsrutiner og forklaring av tabeller.....	28
11.1	Fremgangsmåte ved rapportering til DBH.....	28
11.2	Tabeller	29

1. INNLEDNING

1.1 Generelt om budsjettprosessen

Saksgang og tidsskjema for departementets arbeid med budsjettet for 2006 forventes å bli som følger:

TID	AKTIVITET
Desember 2004	Stortingets endelige vedtak om budsjetttrammene for universitets- og høyskolesektoren for 2005
Januar/februar 2005	Forslag til konsekvensjustert budsjett for 2006
Januar/februar	Forslag om større satsingstiltak og nye bygg for 2006
Mars	Regjeringens første budsjettkonferanse med fastsetting av foreløpig fordeling av budsjetttrammer, avsetting til spesielle satsingsområder
April	Utarbeiding av justeringsmaterialet
Mai/juni	Regjeringens andre budsjettkonferanse med fastsetting av budsjetttrammer (avholdes etter behov)
Juli/August	Utarbeiding av rammedisponeringsforslaget på kapittel og post
September	Avsluttende budsjettkonferanse med fordeling av resterende pottar og fastsetting av endelige budsjetttrammer
September	Klarering av tekst- og tallbudsjettet med Finansdepartementet og siste justering av budsjetteksten før fremleggelse i statsråd
Oktober	Regjeringen legger fram forslag til statsbudsjett for kommende år
November/ Desember	Stortinget vedtar utgiftsrammen for hele utdannings- og forskningssektoren etter innstilling fra finanskomiteen. Deretter utarbeider fagkomiteen innstilling til fordeling innenfor denne rammen

Konsekvensjustering

Utgangspunktet for arbeidet med budsjetttrammen for 2006 er det budsjett Stortinget har vedtatt for 2005, jf. "Blå bok" som utgis av Stortingets administrasjon. I februar utarbeider Finansdepartementet, etter forslag fra Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD), et konsekvensjustert budsjett. Ved konsekvensjusteringen blir budsjettet korrigert for helårsvirkninger av de vedtak og det budsjettet Stortinget nettopp har vedtatt. For eksempel vil nye tiltak som opprettes i 2005 med budsjettvirkning for et halvt år bli innarbeidet med helårsvirkning i 2006, mens bevilgninger i 2005 til engangstiltak vil bli trukket ut av departementets budsjetttramme. I tillegg vil endringer i undervisningskomponenten i finansieringssystemet bli beregnet.

Større satsingstiltak

På regjeringens første budsjettkonferanse fremmer departementene større prioriterte satsingstiltak og forslag om nye bygg. Finansdepartementet forutsetter at slike satsingstiltak blir fulgt av forslag til mulige innsparingstiltak på områder med lavere prioritet. Mindre satsingstiltak må fagdepartementene eventuelt finansiere innenfor egen budsjetttramme.

Regjeringens første budsjettkonferanse

Regjeringen holder sin første budsjettkonferanse i mars. Hovedtrekk i budsjettopplegget for 2006 blir da fastlagt. Regjeringen fastsetter en foreløpig fordeling av budsjetttrammene på de enkelte departementene, og en fordeling av eventuelle budsjettkutt. I tillegg blir det satt av "potter" som regjeringen fordeler senere til prioriterte satsingstiltak, inkludert eventuelt nye bygg.

Justeringsmateriale

Etter fastsetting av foreløpige rammer, kan departementene foreslå justeringer av disse rammene på visse vilkår. En skal også rapportere om hvordan en planlegger å foreta budsjettkutt som eventuelt har blitt vedtatt på den første budsjettkonferansen. Forslag om eventuelle funksjonsendringer mellom departementene skal være med i justeringsmaterialet.

Regjeringens andre budsjettkonferanse (etter behov)

På denne konferansen blir det fastsatt såkalte endelige, departementsvise utgifts- og inntektsrammer.

Rammedisponeringen

På grunnlag av rammevedtakene i mai/ juni utarbeider departementet i juli/august forslag til fordeling på kapitler og poster. På dette tidspunkt vil normalt hovedtrekkene i budsjettet for påfølgende år for det meste være fastlagt.

Avsluttende budsjettkonferanse

Regjeringen vedtar budsjettopplegget for 2006 med endelige rammer for hvert departement i begynnelsen av september. Det blir også tatt stilling til spørsmål om husleiekompensasjon for merutgifter til husleie i eventuelle nye bygg.

1.2 Departementets anvendelse av institusjonenes budsjettforslag

Hensikten med Budsjettdokumentet (2004-2006) fra institusjonene er å få fram mest mulig realistiske innspill fra institusjonene. Budsjettdokumentet må gi et godt grunnlag for den videre budsjettbehandling i departementet.

Departementet påpeker viktigheten av å rapportere data korrekt, i tide og av god kvalitet, både til departementet og til andre rapporteringsinstanser som Database for statistikk om høyere utdanning (DBH), Samordna opptak (SO) og Statistisk sentralbyrå (SSB). Tellingstidspunkt skal alltid være identisk ved oversendelse av data til for eksempel DBH og SSB.

Institusjonene skal rapportere til DBH de opplysningene som departementet og Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) ber om. Rapporteringssystemet for institusjonene når det gjelder studentdata, forskningsdata, personaldata, økonomidata og arealdata inngår i DBH, slik at rapporteringen til DBH og til departementet gjennom tabellene i budsjettdokumentet er samordnet. Systemet er lagt opp slik at institusjonene først rapporterer til DBH, og rapporteringen gjøres etter datadokumentasjonen som institusjonene finner på <http://dbh.nsd.uib.no/dbhvev/dokumentasjon/tabeller.cfm>. Institusjonene skal deretter ta ut rapporter på et aggregert nivå som legges ved budsjettdokumentet. Denne prosessen er forklart i rundskrivets del 11 (rapporteringsrutiner og forklaring av tabeller), samt i dokumentasjon fra NSD vedrørende rapportering til DBH. Tall som legges inn i DBH må være godkjent av institusjonens ledelse.

Departementet benytter institusjonenes data som grunnlag for resultatbasert tildeling i finansieringssystemet for universiteter og høyskoler, i arbeidet med statsbudsjettet og i forbindelse med styringsdialogen. Tabell 1.5 og 1.9 danner grunnlag for resultatbasert studentfinansiering i forbindelse med konsekvensjustert budsjett.

Kvaliteten på de innleverte rapportene i budsjettforslagene har bedret seg de siste årene, men det er fortsatt behov for at institusjonene vurderer hvordan kvaliteten kan økes ytterligere. Institusjonene er selv ansvarlige for å hente ut tabeller fra DBH-databasen, og kontrollere at tallene er korrekte.

Betydningen av resultatrapportering for departementene og underliggende virksomheter er understreket i Reglement for økonomistyring i staten og Bestemmelser om økonomistyring i staten, fastsatt ved kronprinsregentens resolusjon 12. desember 2003.

Institusjonene må sørge for å etablere nødvendige skriftlige rutiner og systemer for å sikre høy datakvalitet. Rutinene skal omfatte retningslinjer som beskriver rutiner for:

- bruk av institusjonens studieadministrative system, herunder rutiner for tilgang til systemet, sletting av tilganger og dokumentasjon av korreksjoner som er utført
- registrering av grunndata
- kontroll og risikovurdering av data

For data som nyttes i finansieringsmodellen og for vesentlige rutiner knyttet til tilordning av karakterer og studiepoeng for studentene, skal rutiner og systemer være forankret i institusjonenes kvalitetssystem, jf. departementets brev av 29. juni 2004.

Rutiner for rapportering av datagrunnlaget til finansieringssystemet for universiteter og høyskoler vil også bli fremhevet i *Hovedinstruksen fra Utdannings- og forskningsdepartementet om økonomiforvaltningen ved institusjonene i universitets- og høyskolesektoren*. Kontroll av systemer for å sikre kvalitet på datarapporteringen vil inngå i departementets ettersynsvirksomhet.

I år som i tidligere års budsjettrundskriv har det vært lagt vekt på å samle mye av den årlige rapporteringen til departementet som også knytter seg til andre deler av virksomheten enn det som har vært nevnt ovenfor, og der det tidligere har gått ut egne brev om rapportering.

1.3 Budsjettprosessen i institusjonene

Under del 10 Budsjettforslag for 2006 er det gitt en nærmere framstilling av hvordan utformingen og innholdet i institusjonenes budsjettforslag skal være. Departementet forutsetter at budsjettbehandlingen ved institusjonene baserer seg på realistiske forutsetninger for kommende års budsjett. Dette innebærer at budsjettprosessen gis en direkte innretning mot de mål (herunder resultatmål) som er fastlagt av politiske myndigheter og gjennom institusjonenes planer på ulike nivå. I likhet med foregående år skal budsjettforslaget fra institusjonene holdes innenfor en gitt budsjetttramme, og budsjettforslaget for 2006 må være tilpasset de overordnede prioriteringer og krav til omstilling som ligger i budsjettet for 2005. For arbeidet med 2006-budsjettet vil dette være endelig vedtatt budsjett for 2005 (jf. "Blå bok") og påfølgende endelig tildelingsbrev for 2005. I tillegg vil avlagte studiepoeng og antall innreisende og utreisende utvekslingsstudenter i 2004 gi uttelling i den resultatbaserte studentfinansieringen. Institusjonene må foreta klare prioriteringer med utgangspunkt i denne budsjetttrammen. Budsjettprosessen må kunne ut i en prioritering av virksomheten innenfor budsjetttrammen.

I tillegg kan institusjonen lansere større satsingsforslag som tiltak utenfor rammen, jf. kapittel 10.4.

1.4 Mal for budsjettdokumentet (2004-2006)

Departementet har fastlagt en mal for det materialet som institusjonene skal sende inn. Fremstillingen skal være kortfattet. Budsjettdokumentet (2004-2006) skal bestå av 11 hoveddeler:

1. Innledning
2. Generell tilstandsvurdering
3. Undervisning
4. Forskning, utviklingsarbeid og formidling
5. Internasjonalisering
6. Administrasjon, personal, helse, arbeidsmiljø og sikkerhet
7. Institusjonens samfunnsrolle, randsoneinstitusjoner og innovasjon
8. Bygg og leie
9. Spesielle områder
10. Budsjett og økonomi
11. Tabeller

I omtalen senere (fra kapittel 3) av de enkelte delene er det ført opp en underspesifikasjon. De enkelte kapitlene og underkapitlene skal omtales så langt det er relevant for den aktuelle institusjonen. Institusjonene skal ved utarbeidelse av budsjettdokumentet følge den malen departementet har lagt opp til, og det skal benyttes samme nummerering av underkapitlene som i dette rundskrivet. Institusjonene skal under hvert kapittel knytte resultatrapporteringen til de fastlagte mål og resultatmål som er grunnlaget for virksomheten i 2004, jf. St.prp. nr. 1 (2003-2004) og Stortingets behandling av denne og tildelingsbrev. Institusjonene skal vurdere i hvilken grad de har nådd de fastlagte mål og oppfylt resultatmålene. Avvik fra fastsatte resultatmål skal forklares, jf. også kapittel 1.5.2.

Det er ønskelig at tekst og tabeller sammenstilles i rapportdelen slik at en kan se teksten i direkte sammenheng med tabellene.

Departementet må få tilsendt Budsjettdokumentet (2004-2006) i **20 eksemplarer**. I tillegg ber departementet om at ett eksemplar sendes til *Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste, Hans Holmboes gt. 22, 5007 Bergen* og ett eksemplar til *NOKUT, Postboks 1708 Vika, 0121 Oslo*. **I tillegg skal budsjettforslaget sendes elektronisk (i Word-format) til postmottak@ufd.dep.no. E-posten merkes med "Til UH: Budsjettforslag 2006"**.

Budsjettdokumentet blir behandlet i sammenheng med utarbeidelsen av St.prp. nr. 1 (2005-2006) og tildelingsbrev for 2006. Institusjonene kan ikke forvente å få noen særskilt tilbakemelding på forslag som blir tatt opp i budsjettdokumentet utover det som fremgår av disse.

1.5 Frister for innsending til DBH, departementet og regnskapsmateriale

1.5.1 Frister for innsending til DBH

Frist for rapportering av tallmateriale (til bruk i budsjettdokumentet) til DBH er 15. februar 2005. Jf. også kapittel 11.

Frist for innsending av budsjettforslag for 2006 er 1. mars 2005.

Finansieringssystemet for universiteter og høyskoler medfører at data som inngår i beregningsgrunnlaget for institusjonenes budsjettrammer behandles i konsekvensjustert budsjett, jf. ovenstående tidsplan. Ovennevnte frister er derfor absolutte, og det vil ikke bli mulig å korrigere innrapporterte data i etterkant.

Det vises for øvrig til frister under kapittel 11.

1.5.2 Periodisk rapport 1. halvår 2005

Samtlige institusjonene skal 15. august 2005 gi en overordnet avviksrapportering for 1. halvår 2005 i henhold til resultatmål fastsatt i St.prp. nr. 1 (2004-2005) og tildelingsbrevet for 2005.

Rapporten skal omfatte status per 30. juni 2005. Rapporteringen skal rettes inn mot måloppnåelse og resultat hvor eventuelle større avvik omtales.

1.5.3 Regnskapet for 2004 og delårsrapportering for 2005 - frister for innsending av regnskapsmateriale

Det vil gå ut et eget skriv om frister for innsending av regnskapet for 2004 og delårsrapportering 2005. Se for øvrig kapittel 11 for regnskapsmateriale som skal sendes som vedlegg til budsjettforslaget 2006.

1.6 Fastlagte kontakter mellom institusjonen og departementet

1.6.1 Styringskalender

En viktig del av departementets styringsansvar er å fortolke, konkretisere og utdype politiske signaler, og å formidle disse til de underliggende institusjonene på en slik måte at de blir retningsgivende for institusjonenes virksomhet. Videre er det nødvendig at departementet er orientert om institusjonenes løpende virksomhet, prioriteringer og synspunkter på utfordringer og oppgaver.

Nedenfor følger styringskalender for 2005:

Styringskalender	Tema	Tidspunkt
Budsjettrundskriv	Retningslinjer for institusjonenes budsjettarbeid.	November 2004.
Satsingsforslag fra institusjonene	Prioriterte satsingsforslag som tiltak utenfor rammen 2006	Desember 2004
Tildelingsbrev	Bevilgning, mål resultatmål og aktivitetskrav for 2005	Desember 2004
Styringsmøter med universiteter og høyskoler	Diverse tema	Januar 2005- desember 2005
Rapport til DBH	Rapportering av data om studenter, doktorgradsstudenter, økonomi, areal og personal	15. februar og 15. oktober 2005
Budsjettforslag fra institusjonene	Resultatrapport 2004 Plan for disponering 2005 Budsjettforslag 2006 Satsingsforlag (fullstendig liste) 2006	1. mars 2004
Etatstyringsmøter med universiteter og høyskoler	Oppfølging av mål og resultatmål og aktivitetskrav for 2004	Mars- juni 2005
Orientering om forslag til statsbudsjett for 2006	Foreløpige budsjetttrammer for 2006 (Jf. tillegg til statsbudsjettet).	Oktober 2005
Satsingsforslag fra institusjonene	Prioriterte satsingsforslag som tiltak utenfor rammen 2007	Desember 2005
Tildelingsbrev	Endelig budsjetttramme for 2006	Desember 2005

Departementet tar sikte på å foreta noen endringer i opplegget rundt etatsstyringsmøtene for 2005. Departementet vil blant annet som følge av endringer i økonomireglementet for staten legge større vekt på resultater i forhold til fastlagte resultatmål og avvik fra disse. Rapportdelen i budsjettdokumentene må tilpasses dette. Departementet vil i tildelingsbrevet for 2005 komme tilbake til dagsorden og tidspunkt for etatsstyringsmøtene våren 2005.

1.6.2 Tjenestevei i budsjettarbeidet

Institusjonenes budsjettforslag og rapporter, samt den informasjonen som institusjonene rapporterer til DBH, utgjør institusjonenes bidrag til departementets budsjettarbeid. Departementet forutsetter at institusjonene i budsjettdokumentet rapporterer om alle forhold de mener departementet må være oppmerksom på i budsjettarbeidet.

Departementet viser til brev av 18. oktober 1995 hvor en ber om å bli holdt orientert om møter mellom underliggende etater og Stortingets organer, slik at departementet eventuelt kan ha anledning til å være representert på slike møter. Videre understrekes at departementet skal motta kopi av korrespondanse fra institusjonene til Stortinget og andre departementer.

2. GENERELL TILSTANDSVURDERING

Kapitlet er en oppsummering av rapportdelen for 2004 i kapitel 3-10. Institusjonenes oppsummering skal være kortfattet, og særlig peke på utfordringene for institusjonen.

3. UNDERVISNING

3.1 Utvikling i studenttall, nye studier/ nedlegging av studier, spesielle rekrutteringstiltak og karakterer

3.1.1 Rapport 2004

Utvikling i studenttall

Institusjonene skal under denne delen kommentere og gi en forklaring på utviklingen i studiepoeng, søkertall, opptakstall, registrerte studenter og kandidattall med utgangspunkt i de aktuelle tabeller i kapittel 11¹.

I tabellen nedenfor skal makrotall oppgis, med mulighet for dekomponering i tekst under tabellen. Det skal gis årsaks- og avviksanalyser på utviklingen i tallene i tabellen. For studiepoeng stilles det særskilte krav til detaljeringsgrad, jf. nedenfor.

Tabell 3.a. Hovedtall utvikling i studenttall²

	2004	Endring fra 2003
Studiepoeng		
Søkertall		
Opptakstall		
Registrerte studenter		
Kandidattall		

Spesielt om studiepoeng

Gjentak av studiepoeng skal ikke rapporteres som nye studiepoeng når et studieprogram kun endrer navn, og institusjonens ledelse må sikre at det utvikles systemer for dokumentasjon og kvalitetssikring av data som hindrer dette, jf. kapittel 1.2.

Ved rapportering av eksamen, skal kun studentens tilvekst av studiepoeng rapporteres. Dette betyr at dersom studenten tidligere har bestått eksamen i et emne som har faglig overlapp mot rapporteringsemnet, og dermed medfører reduksjon i det antall studiepoeng studenten tilskrives, skal kun studentens netto studiepoengtilvekst rapporteres.

I statsbudsjettet for 2004 ble bevilgningene til universiteter og høyskoler styrket med nær 200 mill. kroner som følge av økningen i avlagte studiepoeng og utvekslingsstudenter fra 2001 til 2002. Tilsvarende virkning for statsbudsjettet for 2005 ble om lag 260 mill. kroner.

Departementet har behov for å kunne dekomponere endringer i avlagte studiepoeng i enkelte forklaringsfaktorer, og har ved flere anledninger bedt enkelte institusjoner om en nærmere redegjørelse, jf. f.eks. departementets brev av 17. mars 2004. I forbindelse med rapportering av studiepoeng for 2004 skal samtlige institusjoner forklare endringer i studiepoeng fra 2003 til 2004. Eksempler på forhold som vil påvirke omfanget av avlagte studiepoeng er:

- endringer i opptakstørrelser
- endringer i frafallet underveis i studier
- økt antall eksamener som studenter melder seg opp til innenfor samme tidsintervall
- redusert strykprosent

¹ Opptakstall (lokalt opptak og sentralt opptak (SO)) er antall personer med tilbud som har møtt til studiet og betalt semesteravgift. Når en student har en utdanningsplan, skal denne være bekreftet før studenten er å betrakte som tatt opp ved institusjonen. Se for øvrig kapittel 11 (tabellforklaringer) og DBH-dokumentasjon fra NSD for forklaring av rapporteringssystemet.

² Tabellen kan tas ut fra DBH.

- omlegging av studieportefølje og endring i tidspunkter for tilordning av studiepoeng underveis i et studium
- ordninger for å få studenter til å fullføre studieløp etter eldre studiemodeller

Departementet vil med utgangspunkt i nevnte liste be om en grundig redegjørelse for hvordan ulike faktorer har påvirket omfanget av avlagte studiepoeng. Det bes om at institusjonen tallfester hvordan de ulike forklaringsfaktorer påvirker den samlede endring i tallet på avlagte studiepoeng fra 2003 til 2004. Det gjøres videre oppmerksom på at endringer som kun er av teknisk årsak gjøres spesielt rede for. Departementet vil peke på at et slikt faktagrunnlag vil være til hjelp for å belyse enkelte virkninger av Kvalitetsreformen og det nye finansieringssystemet for universiteter og høyskoler.

Omgjøring til studiepoengsgivende emner

Uttelling i resultatkomponenten skal være knyttet til reell aktivitets- og resultatendring. Der nye studiepoengsgivende undervisningstilbud erstatter tidligere undervisningstilbud hvor det tidligere ikke ble tilordnet studiepoeng, skal institusjonen gi en oversikt over tidligere og nytt studietilbud, antall studenter og avlagte studiepoeng på det nye studietilbudet.

Aktivitetskrav

Institusjonene skal kommentere hvordan institusjonen ligger an i forhold til aktivitetskravene for studieåret 2004/05, og gi en forklaring til eventuelle avvik fra aktivitetskrav i 2003/04, jf. tildelingsbrev for 2004.

Gjennomstrømning

Gjennomstrømningen på de ulike studium/fagområder skal vurderes, og det skal gis en rapport om tiltak som er satt i gang for å bedre gjennomstrømningen. Institusjonene skal videre rapportere om avlagte studiepoeng i 2004 sett i forhold til planlagte studiepoeng i 2004 ut i fra utdanningsplanene. Relatert DBH-tabell: GJENNOMFØRING IHT. AVTALT STUDIEPLAN.

For enkelte fagfelt der det er svak rekruttering, er det satt i verk spesielle rekrutteringstiltak ved institusjonene, dels finansiert gjennom særskilte midler til tiltak og dels for institusjonenes ordinære midler. Departementet ber om kortfattet rapportering for 2004 for slike tiltak innenfor utdanninger med særskilte rekrutteringsproblemer. Det bes særlig om en vurdering av ingeniørutdanning, realfag og lærerutdanning. Videre bes det om rapportering på rekruttering av studenter med minoritetsspråklig bakgrunn til høyere utdanning generelt og lærerutdanning spesielt.

Ved utvalg av studier det bes om særskilt rapportering for, er det bl.a. tatt hensyn til størrelse, mulighet for sammenliknbarhet og omlegging til ny gradsstruktur. Departementet ber om rapportering for følgende studier:

- Allmennlærerutdanningen
- Førskolelærerutdanningen
- Ingeniørutdanningen
- Sykepleierutdanningen
- Vernepleierutdanningen

Følgende tabell bes fylt ut:

Tabell 3.b Fullføring på utvalgte utdanninger i hele 2004

Studium	Fullføring		Forkunnskaper	
	Antall tatt opp som skulle ha fullført i 2004 henhold til normert tid	Andel som faktisk fullførte på normert tid	Karakterpoeng (medianen) for primærvitemål og forbedret vitnemål for studenter som er tatt opp til studiet og som i 2004 skulle ha fullført studiet på normert tid	Gjennomsnitt antall fordypningspoeng og gjennomsnittlig antall realfagspoeng for studenter som er tatt opp til studiet og som i 2004 skulle ha fullført studiet på normert tid
			Fordypningspoeng	Realfagspoeng

I kolonnen for *Antall tatt opp som skulle ha fullført i henhold til normert tid i 2004* skal studenter som har fått innvilget permisjon ikke regnes med. Studenter som har sluttet underveis i studiet skal imidlertid telles med. Under kolonnene for *forkunnskaper* skal gjennomsnittspoeng for det året studentene ble tatt opp (og som medfører at de i 2004 i henhold til normert tid skulle ha fullført studiene) oppgis. Institusjonene skal angi hvor stor del av populasjonen som er registrert med poeng under kolonnene for *forkunnskaper*.

Nye studier/ fag og nedlegging av studier/ fagtilbud

Det skal gis en oversikt over nye og avviklede studier, jf. nærmere beskrivelse i kapittel 11. Relaterte DBH-tabeller er: NYE STUDIETILBUD og AVVIKLEDE STUDIETILBUD.

Det bes i tillegg om at søknader om nye studietilbud som er sendt NOKUT i 2004 eller som er planlagt å sende til NOKUT i 2005.

Karakterer

Departementet har gitt retningslinjer for bruk av karaktersystemer, jf. brev av 10. mai 2004. Institusjonene skal rapportere til DBH hvilke karakterer som gis på emnenivå, jf. DBHs spesifikasjoner. I DBH vil det være mulig å ta ut rapporter på emnenivå, alternativt aggregert til studieprogram, studium og/eller fakultet/avdeling. Tabellen skal ikke sendes til departementet, men bare rapporteres til DBH. Relatert DBH-tabell: KARAKTERER.

Praksis

Departementet ber om rapportering på andel praksis på studieprogram hvor praksis er en del av studieopplegget. Relatert DBH-tabell: PROSENTANDEL PRAKSIS PÅ STUDIEPROGRAM.

3.1.2 Planer for 2005 og 2006

Her skal institusjonen gi en kort oversikt over prioriterte områder innenfor undervisningsvirksomheten for 2005 og 2006 innenfor budsjettammen og hva som planlegges nedprioritert. Det må tas utgangspunkt i og kommenteres hvordan planene samsvarer med institusjonens særskilte arbeidsoppgaver, forutsetninger og strategier og signaler gitt fra departementet. Det skal gis en omtale av institusjonens planlagte tiltak for å øke gjennomstrømming i studiene der denne er utilfredsstillende, og om spesielle rekrutteringstiltak er planlagt.

Institusjonene skal orientere om hvordan en har planlagt opptaket høsten 2005, og hvilke studietilbud som får betydelig endret opptaksstørrelse. Vi ber samtidig om en samlet oversikt over planlagt fordeling av opptak mellom de forskjellige utdanningene høsten 2005.

3.2 Kvalitetsreformen

3.2.1 Rapport 2004

Institusjonene skal rapportere om arbeidet med Kvalitetsreformen i 2004. Det skal legges vekt på arbeidet med nye undervisnings-, veilednings- og vurderingsformer, utdanningsplaner, læringsmiljøutvalg, system for kvalitetssikring og studieintensitet.

For alle institusjoner skal det rapporteres om gjennomførte evalueringer knyttet til Kvalitetsreformen og på hvilken måte disse følges opp ved institusjonen. Institusjonene bes også om å rapportere effekter av Kvalitetsreformen knyttet til gjennomføring og frafall i studiene, jf. også kapittel 3.1.1.

Internasjonalisering omtales mer spesielt under kapittel 5 og organisasjonsstruktur i kapittel 6.

3.2.2 Planer for 2005 og 2006

Departementet ber om at institusjonene orienterer om det videre arbeidet med Kvalitetsreformen, jf. mål og resultatmål for virksomheten i St. prp. nr. 1 (2004-2005).

3.3 Samarbeid mellom høyere utdanningsinstitusjoner

3.3.1 Rapport 2004

Med økt faglig frihet for institusjonene er det svært viktig at institusjonene arbeider med å utvikle sin egen fagprofil og definerer særlige satsingsområder, samtidig som de styrker samarbeidet med andre institusjoner om studietilbud og forskning. Institusjonene bes om å rapportere kort om det arbeidet som pågår for å bidra til samarbeid og arbeidsdeling. Rapporten må inneholde en oversikt over samarbeidstiltak og formelle avtaler mellom universitetene, de statlige høyskolene og andre institusjoner, der det går fram hva som er nye tiltak i 2004. Annet samarbeid rapporteres under kapittel 7 og 9.

Retningslinjene for samarbeidsavtaler er endret slik at det er den institusjon hvor eksamen tas, som skal rapportere og registrere studentene, jf. rundskriv F-24-03. Dette vil sikre samsvar mellom faglig ansvar og rapportering, og redusere sannsynligheten for feilrapportering. Departementet forutsetter imidlertid at dette er en teknisk endring og at det ikke skal medføre noen økonomiske konsekvenser for de involverte institusjonene. Institusjonene må derfor utarbeide egne avtaler som fordeler økonomien ut fra denne forutsetning, bl.a. ved at uttelling gjennom resultatkomponenten fordeles til samarbeidende institusjoner etter deres bidrag i samarbeidet³.

Selv om studenter rapporteres til DBH av den institusjon som gir eksamen, og økonomien reguleres mellom institusjonene som angitt over, har de institusjonene som ikke gir eksamen, også behov for å synliggjøre sin aktivitet i budsjettdokumentet. Samarbeidsinstitusjoner som ikke gir eksamen, skal derfor rapportere om virksomheten, ikke gjennom DBH, men direkte i budsjettdokumentet, og der angi bl.a. hvilke studier man samarbeider om, hvilke institusjoner som deltar i samarbeidet, hvilken institusjon som gir eksamen, antall studenter som avla eksamen i 2004 og overslag over hvilken andel av studiet rapporterende institusjon er ansvarlig for.

---

³ For samarbeidsprogrammer er det mulig å hente ut studiepoengsproduksjonen fra DBH, og ta utgangspunkt i dette ved den økonomiske fordelingen mellom institusjonene.

3.3.2 Planer 2005 og 2006

Institusjonene skal orientere om eventuelle nye planlagte samarbeidstiltak i 2005 og 2006.

3.4 **Fleksible utdanningstilbud, etter- og videreutdanning, fjernundervisning og desentraliserte studietilbud**

3.4.1 Rapport 2004

Etter- og videreutdanningsaktivitet er prioriterte satsingsområder, og institusjonene oppfordres til økt aktivitet. Departementet ber om en rapportering på hvordan institusjonene organiserer arbeidet med etter- og videreutdanningstilbud og en redegjørelse for omfang og samarbeidet med eksterne aktører. Relatert DBH-tabell er: ETTERUTDANNING. Videreutdanning skal rapporteres via de studieadministrative system. Departementet presiserer at det skal rapporteres slik at det er mulig å identifisere data for de enkelte videreutdanningstilbudene (ikke bare videreutdanningstilbudene totalt).

Reformen i grunnopplæringen medfører et økt behov for regionale studietilbud for lærere i både bredde og dybde, særlig i sentrale skolefag som 2. fremmedspråk, matematikk, naturfag, engelsk og norsk/samisk, jf. strategi for kompetanseutvikling i grunnopplæringen 2005-2008. Vi ber derfor om en beskrivelse av hvilke videreutdanningstilbud som blir gitt lærere i 2004 og hvilke planer man har for 2005 og 2006. For de institusjoner som har allmennlærerutdanning, ber vi også om en tilsvarende rapportering når det gjelder hvilke studietilbud studentene kan velge i valgfri del av utdanningen.

I budsjettdokumentet skal det gis en kort oversikt over antall prosjekter satt i gang og i drift innenfor fjernundervisning.

Når det gjelder antall desentraliserte studietilbud og fjernundervisningstilbud, skal institusjonene rapportere dette til DBH. Relatert DBH-tabell: DESENTRALISERING OG FJERNUNDERVISNING.

Fra 1996 til 1999 er det fra Sosial- og helsedepartementet overført 30 mill. kroner for oppretting og videreføring av studieplasser i videreutdanning i psykisk helsearbeid. Departementet legger til grunn at egenfinansierte og opprettede studieplasser innen videreutdanning i psykisk helsearbeid opprettholdes på et høyt nivå. Det skal rapporteres om antall søkere, opptak og studentenes valg av fordypning. Relatert DBH tabell er VIDEREUTDANNING – PSYKISK HELSEARBEID.

3.4.2 Planer for 2005 og 2006

Institusjonene skal kort orientere om eventuelle nye satsinger innenfor etter- og videreutdanning, desentraliserte studietilbud og fjernundervisning.

4. **FORSKNING, UTVIKLINGSARBEID OG FORMIDLING**

Dersom tabellene ikke fullt ut gir dekkende rapportering av institusjonenes FoU- arbeid, bes disse supplert på hensiktsmessig måte.

4.1 **Utviklingen i antall personer og kandidater i doktorgradsprogrammer**

Både utdanningsinstitusjonene og departementet har behov for å ha god oversikt over antall avlagte doktorgrader, nye doktorgradsavtaler, gjennomføringstid, avbrutte utdanninger og endringer i antall stipendiatstillinger over tid.

Alle institusjonene er derfor pålagt å etablere systemer for å følge med på gjennomstrømningen, jf. rundskriv F-34-02 fra Utdannings- og forskningsdepartementet og tildelingsbrev for 2004. Slike doktorstudentregistre skal være på *individnivå* og skal gi *tidsseriedata*, og *aggregerte tall skal rapporteres til departementet*.

4.1.1 Rapport 2004

Antall nye doktorgradsavtaler

Omfatter antall personer som har inngått nye doktorgradsavtaler i løpet av 2004. Det kreves at personene er aktive i doktorgradsprogram og at de omfattes av en konkret doktorgradsavtale. Rapporteringen *til DBH* omfatter kun de institusjoner som har rett til å tildele ph.d.-graden. Data rapporteres etter studium, kjønn og finansieringskilde etter følgende kategorier: finansiert over institusjonens grunnbudsjett, Norges forskningsråd, og andre eksterne kilder. Nye doktorgradsavtaler inngått med personer som har arbeidsplass ved høyskoler uten egen rett til å tildele ph.d.-grad, skal rapporteres av den institusjonen som tildeler graden. De skal rapporteres under kategorien "andre eksterne". De studieadministrative systemene skal nyttes ved rapportering. DBHs kategorier for studium skal benyttes. Relatert DBH- tabell er PERSONER I DOKTORGRADSPROGRAMER. På bakgrunn av rapporteringen til DBH skal disse institusjonene rapportere tabell 2.1 i budsjettdokumentet, jf. kapittel 11.

Høyskoler *uten* egen rett til å tildele ph.d.-grad skal rapportere *i budsjettdokumentet* om antall personer som har inngått nye doktorgradsavtaler i løpet av 2004. Det skal rapporteres på studium (bruk DBHs kategorier), kjønn og finansieringskilde. Disse høyskolene skal fylle ut og rapportere tabell 2.1 i budsjettdokumentet, jf. kapittel 11.

Antall registrerte personer i organisert forskerutdanning (doktorgradsprogrammer)

Registrerte personer i doktorgradsprogrammer skal omfatte aktive personer, dvs. personer med en konkret doktorgradsavtale høsten 2004. Rapporteringen *til DBH* omfatter kun de institusjoner som har rett til å tildele ph.d.-graden. Doktorgradsstudentene skal rapporteres etter studium, kjønn og finansieringskilde etter følgende kategorier: finansiert over institusjonens grunnbudsjett, Norges forskningsråd, og andre eksterne kilder. Doktorgradsavtaler med personer som har arbeidsplass ved høyskoler uten egen rett til å tildele ph.d.-grad, skal rapporteres av den institusjonen som tildeler graden. De skal rapporteres under "andre eksterne". De studieadministrative systemene skal nyttes ved rapportering. DBHs kategorier for studium skal benyttes. Relatert DBH- tabell er PERSONER I DOKTORGRADSPROGRAMER. På bakgrunn av rapporteringen til DBH skal disse institusjonene rapportere tabell 2.2 i budsjettdokumentet, jf. kapittel 11.

Høyskoler *uten* rett til å tildele ph.d.-grad skal rapportere totalt antall personer i stipendiatstilling eller med annen avtale om forskerutdanning *i budsjettdokumentet*. Det skal rapporteres på studium (bruk DBHs kategorier), finansieringskilde og kjønn. Det skal også opplyses (i teksten) om hvilke institusjoner som har faglig ansvar for disse personene (norske eller utenlandske institusjoner). Disse høyskolene skal fylle ut og rapportere tabell 2.2 i budsjettdokumentet, jf. kapittel 11.

Personer tilsatt som stipendiater

Institusjonen skal også i egen tabell rapportere personer som er tilsatt som stipendiater. Denne tabellen skal omfatte antall årsverk i *stipendiatstilling* ved institusjonen pr. 1. oktober 2004. Stillingene må være besatt for å bli rapportert. Personer som er tilsatt i annen type stilling og arbeider med en doktorgrad, skal ikke rapporteres her. *Både institusjoner med rett til å tildele ph.d.-grad og uten slik rett, skal rapportere sine egne stipendiatstillinger til DBH*. Det skal

rapporteres etter studium, kjønn og finansieringskilde etter følgende kategorier: finansiert over institusjonens grunnbudsjett, Norges forskningsråd og andre eksterne kilder. De studieadministrative systemene skal benyttes. På bakgrunn av rapporteringen til DBH skal institusjonene rapportere tabell 3.2 i budsjettdokumentet, jf. kap. 11 (tabellvedlegg). Relatert DBH-tabell er: ÅRSVERK I STIPENDIATSTILLINGER.

Antall avlagte doktorgrader

Institusjonene skal rapportere hvor mange personer som fullførte doktorgrad i 2004, inkludert eventuelle dr. philos. Det skal tas utgangspunkt i disputasdato for å bestemme hvilket år kandidaten rapporteres. Rapporteringen *til DBH* omfatter kun de institusjoner som har rett til å tildele ph.d.-graden. Kandidatene skal rapporteres etter studium, kjønn og finansieringskilde etter følgende kategorier: finansiert over institusjonens grunnbudsjett, Norges forskningsråd og andre eksterne kilder. Doktorgrader avlagt av personer som hadde sin arbeidsplass ved høyskoler uten egen rett til å tildele ph.d.-grad, skal bare rapporteres av den institusjonen som faktisk tildelte graden. De skal rapporteres under kategorien ”andre eksterne”. De studieadministrative systemene skal nyttes ved rapportering. DBHs kategorier for studium skal benyttes. Relatert DBH-tabell er AVLAGTE DOKTORGRADER. På bakgrunn av rapporteringen til DBH skal disse institusjonene rapportere tabell 2.3 i budsjettdokumentet, jf. kapittel 11.

Høyskoler *uten* rett til å tildele ph.d.-graden skal rapportere *i budsjettdokumentet* om doktorgrader som er avlagt av personer som hadde sin arbeidsplass ved høyskolen. På bakgrunn av rapporteringen til DBH skal disse institusjonene rapportere tabell 2.3 i budsjettdokumentet, jf. kapittel 11.

Gjennomstrømming i doktorgradsutdanningen ved universiteter og høyskoler

Alle institusjonene skal også rapportere gjennomstrømmingen i doktorgradsutdanningen (jf. innledningen til kapittel 4.1). Institusjonene skal rapportere gjennomsnittlig antall årsverk i forskerutdanning for de personene som fullførte doktorgraden i 2004. Registreringen skal omfatte aktive personer, dvs. personer med en konkret doktorgradsavtale. Eventuelle avlagte dr. philos. skal ikke rapporteres her. Det skal rapporteres på brutto- og nettotall. Netto årsverk fremkommer ved å trekke fra eventuelle årsverk brukt på permisjoner, pliktarbeid, spesialistutdanning eller ordinær undervisning. Rapporteringen skal være per kalenderår, fordelt på studium (jf. DBHs kategorier) og kjønn. Det rapporteres i 3 ulike tabeller, etter finansieringsmåte, jf. kapittel 11. Disputasdatoen skal bestemme hvilket år kandidaten rapporteres.

På bakgrunn av sine egne doktorstudentregistre skal *alle* institusjonene rapportere tabell 2.4, 2.5 og 2.6 i budsjettdokumentet, jf. kapittel 11.

I disse tabellene skal *alle* institusjonene rapportere om personer som hadde sin hovedarbeidsplass ved institusjonen og som har fullført doktorgraden i 2004. Dvs. at også institusjoner *uten* rett til å tildele ph.d.-graden skal fylle ut tabellene 2.4, 2.5 og 2.6 for egne ansatte. Tilsvarende skal gjennomstrømningstallene fra institusjoner som *har* rett til å tildele ph.d.-graden, *ikke* omfatte de kandidatene som hadde sin arbeidsplass utenfor institusjonen (f.eks. ved høyskoler uten ph.d.-rett eller ved forskningsinstitutter). *Gjennomstrømningsdata skal inntil videre ikke registreres i DBH, bare i budsjettdokumentet.*

Alle institusjoner skal også rapportere antall doktorgradsavtaler avbrutt i 2004 (bruk tabell 2.4, 2.5 og 2.6, jf. kapittel 11). Også her skal det rapporteres bare for personer som hadde

arbeidsplass ved egen institusjon (jf. avsnittet over). Rapporteringen skal fordeles på finansieringsmåte, studium og kjønn.

4.1.2 Planer for 2005 og 2006

Institusjonene skal orientere om forventet utvikling innenfor doktorgradsutdanningen i 2005 og 2006, herunder eventuelle spesielle tiltak rettet inn mot bedret gjennomstrømming og fullføringsgrad.

4.2 Strategiske prioriteringer

4.2.1 Rapport 2004

Vi ber institusjonene rapportere i hvilken grad og hvordan de foretar strategisk fordeling av FoU-ressurser. Institusjonene bør vektlegge, men ikke begrense seg til, hvilke økonomiske verktøy institusjonens styre og de enkelte avdelingene har skaffet seg for å gjennomføre strategiske satsinger og omstillinger av FoU-virksomheten. Vi ber om det rapporteres på hvordan institusjonen har arbeidet for å styrke den faglige ledelsen.

Institusjonene skal rapportere om sine FoU-satsinger. Universitetene og de vitenskapelige høyskolene skal rapportere om utvikling av langsiktige strategier for forskningen og hvordan de arbeider for å fremme spesialisering og konsentrasjon på områder der de har særlig ansvar og fortrinn. De statlige høyskolene skal rapportere om samarbeid med det lokale nærings- og samfunnsliv om utvikling av FoU-strategiene.

4.2.2 Planer for 2005 og 2006

Strategisk forskningsbevilgning tildeles i henhold til forskningspolitiske og strategiske vurderinger. Finansiering av doktorstipendiatstillinger utgjør en stor del av denne bevilgningen. Det samme gjelder finansiering av nytt vitenskapelig utstyr. I strategisk forskningsbevilgning inngår også strategiske forskningsmidler som institusjonene skal bruke i arbeidet med å skaffe seg handlingsrom for å gjennomføre FoU-prioriteringer.

Institusjonene skal orientere om sine kommende FoU-satsinger. Dette gjelder ikke bare for satsinger og prioriteringer som er i tråd med nasjonale forskningsprioriteringer, men også planer om å satse på andre forskningsområder som kan styrke institusjonens egenart eller regionale tilknytning.

4.3 Vitenskapelige publikasjoner

4.3.1 Rapport 2004

Departementet vil i egen sending komme tilbake til rapportering av vitenskapelige publikasjoner, jf. St.prp. nr. 1 (2004-2005). Etter planen skal institusjonene våren 2005 rapportere data for 2004-publiseringer, som skal benyttes i statsbudsjettet for 2006.

Hvis det er naturlig for institusjonen å rapportere kunstnerisk utviklingsarbeid eller kunstnerisk virksomhet, kan en gi en punktvis og stikkordmessig oversikt over sentralt arbeid i 2004 ordnet i følgende kategorier:

- Kunstnerisk utviklingsarbeid (gjelder utviklingsarbeid som baserer seg på utøvende og/eller skapende kunst på høyt nivå (på nivå med doktorgrad)).

- Kunstverk (som er innkjøpt av museum, institusjon, privat samling o.a, eller er invitert til og/eller er premiert i konkurranse, eller har fått pris eller utmerkelse, eller er utført på oppdrag eller bestilling).
- Utstilling eller fremførelse (gjelder større offentlige utstillinger eller fremførelser som går ut over naturlig løpende virksomhet ved institusjonen).

4.3.2 Planer for 2005 og 2006

Det skal gis en kort redegjørelse for planlagt virksomhet i 2005 og 2006.

4.4 Forskning- og utviklingsaktivitet

4.4.1 Rapport 2004

Institusjonene og spesielt de statlige høyskolene skal rapportere i hvilken grad og hvordan institusjonen samarbeider med lokalt og regionalt arbeids- og samfunnsliv om FoU. De statlige høyskolene skal rapportere om samarbeidet mellom profesjonsutdanningene og yrkesfeltet om opplegg for å utvikle relevant praksisopplæring og mer yrkesrettet FoU.

Institusjonene skal rapportere om SkatteFunn-prosjekter de deltar i for 2004.

4.5 Forskningsevalueringer

4.5.1 Rapport 2004

Det skal rapporteres om forskningsevalueringer av institusjonens fagmiljøer og hvordan institusjonene har fulgt opp disse.

4.5.2 Planer for 2005 og 2006

Det skal gis en kort redegjørelse for planlagt virksomhet i 2005 og 2006.

4.6 Deltakelse i EU-finansierte forskningsprosjekter

4.6.1 Rapport 2004

Institusjonene bes rapportere både antallet prosjekter som er EU- finansiert, størrelsen på denne finansieringen og tema for prosjektene. Institusjoner som har en koordinatorrolle i EU-prosjekter skal rapportere om dette.

4.6.2 Planer for 2005 og 2006

Det skal gis en kort redegjørelse om eventuelle planer og strategier i forhold til deltakelse i EU-finansierte forskningsprosjekter.

4.7 Formidling

Utdannings- og forskningsdepartementet varslet i St.prp. nr. 1 (2003-2004) at man ønsket å utvikle en egen komponent for premiering av formidling i finansieringssystemet. Hensikten med dette er å stimulere til økt formidling og bedre synliggjøring av den formidlingsaktiviteten som finner sted. Departementet har gitt Universitets- og høyskolerådet i oppgave å oppnevne et utvalg som skal se på indikatorer som fanger opp sentrale deler av formidlingsaktiviteten ved universiteter og høyskoler. Arbeidet skal være fullført 1. juli 2005.

4.7.1 Rapport 2004

Det skal rapporteres om:

- utgivelse av tidsskrifter m.m.
- populærvitenskapelig virksomhet
- sikring av museene, konservering av samlingene, publikumsbesøk til museum, utstillinger o.l.

Når det gjelder innovasjon og entreprenørskap vises det til kapittel 7.3. Videre ber departementet om en kort omtale av den øvrige virksomhetene ved museene med eksempler på utstillinger og digital fremvisning m.v.

For å belyse universitetsmuseenes virksomhet ber departementet universitetene om å fylle inn følgende tabell:

Tabell 4.a Universitetsmuseenes virksomhet

Antall journalførte forvaltningssaker totalt over året	
Antall skoleomvisninger i utstillingene	
Publikumsarrangementer	
Nettutstillinger og besøk	
Populærvitenskapelige foredrag og artikler	
Årlig tilvekst til samlingene	
Antall gjenstander katalogisert, fotografert og konservert	
Utlånsaker – antall saker og antall objekter	
Omfanget av arkeologiske utgravninger som en del av kulturminneforvaltningen (antall, årsverk og totalbudsjett)	

4.7.2 Planer for 2005 og 2006

Det skal gis en kort redegjørelse for planlagt virksomhet i 2005 og 2006, herunder aktivitet på sikrings- og konserveringsområdet.

5. INTERNASJONALISERING

5.1 Utveksling av studenter og faglig personale

5.1.1 Rapport 2004

I budsjettdokumentet skal det gis en oversikt over avtaler om samarbeid med institusjoner i utlandet med en angivelse av de som er inngått i 2004, og over omfanget av deltakelsen i avtaler og utdanningsprogram med hensyn til utveksling av studenter og vitenskapelig ansatte. Rapporten vil bl.a. inngå som en del av beregningsgrunnlaget for undervisningskomponenten i finansieringssystemet for universiteter og høyskoler. Departementet vil derfor understreke at data skal rapporteres i henhold til spesifikasjoner fra DBH. Dette innebærer at det for studentene kun skal rapporteres der utvekslingen er av minimum 3 måneders varighet. For de vitenskapelig ansatte må utvekslingen være av minimum én ukes varighet. Data skal rapporteres på årsbasis, men en student skal ikke rapporteres mer enn en gang pr. utvekslingsopphold. Studenten skal rapporteres etter at utvekslingsoppholdet har funnet sted. Dersom oppholdet for eksempel starter i november 2004 og avsluttes i februar 2005 skal studenten rapporteres i forbindelse med rapporteringen av studentdata for 2005.

Det skal skilles mellom "institusjonsorganiserte program" og "individbaserte avtaler". Med institusjonsorganiserte program menes formaliserte studentutvekslingsprogram/praksisopphold mellom norske og utenlandske institusjoner innenfor høyere utdanning som representerer et tilbud til institusjonens studenter. Bilaterale avtaler skal være undertegnet på institusjonsnivå. "Andre program" omfatter andre varig formaliserte program utover de som er listet eksplisitt opp i tabell 1.9. Kvotestudenter skal kun rapporteres en gang pr. opphold og studenter ved studiesentra i utlandet skal ikke rapporteres. Med individbaserte avtaler⁴ menes en avtale mellom to institusjoner (hjemmeinstitusjon og vertsinstitusjon) om én individuell student, om et forhåndsgodkjent studieopphold som inngår som del av studentens grad ved hjemmeinstitusjonen. Som eksempel kan nevnes såkalte "free-movers". Denne type avtaler vil ikke være knyttet til et formalisert utvekslingsprogram som definert ovenfor. Tilsvarende gjelder for forskere.

Det bes i tillegg om en omtale i selve budsjettforslaget (inkludert antall) om studentutvekslingsopphold/ praksis i utlandet som ikke omfattes av DBH-rapporteringen (dvs. opphold under tre måneder).

Relaterte DBH-tabeller i vedlegg til rundskriv: UTVEKSLINGSSTUDENTER OG STUDENTER UNDER KVOTEPROGRAMMET og TILSATTE-UTVEKSLINGSPROGRAMMER.

5.1.2 Planer for 2005 og 2006

Det skal gis en kort kommentar om planer for 2005 og 2006 i lys av Kvalitetsreformen. Det skal legges spesiell vekt på arbeid med forpliktende avtaler med utenlandske institusjoner og om institusjonens internasjonale strategi.

6. ADMINISTRASJON, PERSONAL, HELSE, ARBEIDSMILJØ OG SIKKERHET

6.1 Institusjonens styring

6.1.1 Rapport 2004

Kvalitetsreformen forutsetter en gjennomgang av institusjonenes organisasjons- og styringsstruktur, både i forhold til institusjonens strategiske styring og den faglige ledelsen.

Som oppfølging av tidligere rapportering fra institusjonens arbeid med gjennomgangen av institusjonenes organisasjons- og styringsstruktur, er det ønskelig med en oversikt som viser status for valg av intern modell. Vi ber derfor institusjonen fylle ut tabellen nedenfor for de ordninger som er valgt.

Tabellen gir mulighet for en forenklet tilbakemelding, men vil i stor grad fange opp variasjonen i sektorens valg av modell/modeller.

Det er også av interesse med tilbakemelding om eventuelle andre løsninger som er valgt, samt eventuelt mer utfyllende kommentarer knyttet til organiseringen av faglig ledelse, samt eventuelle erfaringer.

---

⁴ Teller ikke med i finansieringssystemet.

Tabell 6.a Valg av intern styringsmodell

Intern ledelsesmodell	Delt faglig og administrativ ledelse						Enhetlig faglig og administrativ ledelse					
	Valgt faglig leder			Tilsatt faglig leder			Valgt enhetlig leder			Tilsatt enhetlig leder		
	m/ (valgt) styre	m/ (valgt) råd	uten styre el. råd	m/ (valgt) styre	m/ (valgt) råd	uten styre el. råd	m/ (valgt) styre	m/ (valgt) råd	uten styre el. råd	m/ (valgt) styre	m/ (valgt) råd	uten styre el. råd
<u>Avdelingsnavn:</u>												
-avd. 1:												
-avd. 2:												
-avd.												
<u>Grunnheter:</u>												
-antall grunnheter avd. 1 med...												
-antall grunnheter avd. 2 med ...												
-antall grunnheter avd.												

6.1.2 Planer for 2005 og 2006

Det skal gis en kort orientering om planer for 2005 og 2006.

6.2 Personal

6.2.1 Rapport 2004

I budsjettdokumentet skal det rapporteres om antall tilsatte pr. 1. oktober 2004 i ordinære stillinger, oppdragsstillinger og bistillinger. Det rapporteres antall årsverk ved institusjonen, fordelt på et sett stillingstyper og kjønn. Rapporteringen til DBH skjer etter DBHs kravspesifikasjoner. Relatert DBH-tabell er: TILSATTE.

På bakgrunn av rapporteringen til DBH skal institusjonene rapportere tabell 3.1 og 3.3 i budsjettdokumentet, jf. kapittel 11. Det skal rapporteres kvinneandel i alle kategorier. Institusjonen skal også i egen tabell rapportere personer som er tilsatt som stipendiater, jf. kapittel 4.1.1.

Timelærere/ hjelpelærere

Institusjonene skal også rapportere antall årsverk brukt på time-/hjelpelærere som ikke inngår i tabellen ovenfor, jf. tabell 3.4 i kapittel 11. Det skal rapporteres på institusjonsnivå og avdelings-/fakultetsnivå. Årsverk framkommer ved å dividere de totale regnskapsførte utgifter til time-/hjelpelærere med brutto årslønn lik kr 450 000. Relatert DBH-tabell er: TILSATTE-TIMELÆRERE.

Gjensidig godkjenning av yrkeskvalifikasjoner

Professor, høyskoledosent, førsteamanuensis, førstelektor, universitetslektor og høyskolelektor er regulert i forhold til EUs første generelle direktiv for gjensidig godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (dir. 89/48/EØF). Departementet er derfor pålagt å rapportere antall godkjenninger til EU-kommisjonen. Det skal fylles ut et skjema for hvert akademisk yrke. Gjensidig godkjenning av yrkeskvalifikasjoner skal rapporteres til DBH, jf. tabell 3.6. Relatert DBH-tabell er: GODKJENNING AV YRKESKVALIFIKASJONER (EU-direktiv).

Det må rapporteres om godkjenning av kvalifikasjoner fra Sveits på samme måte som fra EØS-området.

Kvinner i vitenskapelige og administrative stillinger (årsverk)

Av St.prp. nr. 1 (2003-2004) framgår det at institusjonene er pålagt å utarbeide handlingsplaner for likestilling. Disse skal inneholde måltall for kjønnsfordeling og tiltak for å nå målene. Det er samtidig påpekt at det er viktig at institusjonene fører en bevisst personalpolitikk for å rekruttere kvinner, og at det er viktig å kvalifisere kvinnelige tilsatte for opprykk.

Regjeringens mål om å øke andelen kvinner i ledende stillinger i akademia står fast. Vi ber institusjonene omtale i budsjettokumentet hva de har gjort det siste året i forhold til å øke andelen av kvinner i undervisnings- og forskerstillinger og i ledende stillinger for øvrig.

Kompetanseheving for tilsatte

Vi ber om at institusjonene rapporterer om tiltak for å heve kompetansen til det faglige og administrative personalet, herunder lederutviklingstiltak. I tillegg ber vi om rapportering på hvordan særskilte midler knyttet til kompetanseheving for fagpersonalet i lærerutdanningen er disponert.

For å få et bedre grunnlag for å vurdere virksomhetens omfang og kostnadsdrivende effekt som følge av gjennomførte kompetansehevingstiltak, bes de statlige høyskolene rapportere i tabellen under. Det skal kun rapporteres for faglig tilsatte som følger hovedfags- eller doktorgradsprogrammer.

Tabell 6b Kompetanseheving

Antall tilsatte som deltar på hovedfags- eller dr. gradsprogrammer		Antall med opprykk i undervisnings- og forskerstillinger i 2004			
Hovedfag	Dr. grad	Høgskolelektor	Førstelektor	Førsteamanuensis	Professor

Sykefravær

Regjeringen har som mål å redusere sykefraværet og tallet på nye uførepensjonister. Statistikk viser at det ikke er mindre sykefravær ved de høyere utdanningsinstitusjonene enn ved andre typer virksomheter. For å kunne iverksette effektive tiltak, er det behov for kunnskap utover det tilgjengelig statistikk gir departementet. Vi ber om følgende rapportering fra institusjonen, jf. tabell 6c. Det skal rapporteres på egenmeldt og legemeldt sykefravær i foregående år fordelt på menn og kvinner etter nedenstående stillingskategorier. Fraværet skal videre oppgis i sykefraværsdagsverk og i prosent av avtalte dagsverk (sykefraværsprosent).

- Undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger.
- Administrativt personale.
- Teknisk/administrativt personale.

Tabell 6c Sykefravær

Stillingskategori	Sykefravær							
	Egenmeldt				Legemeldt			
	Sykefraværsdagsv.		Sykefraværpros.		Sykefraværsdagsv.		Sykefraværpros.	
	Menn	Kvinner	Menn	kvinner	Menn	Kvinner	Menn	kvinner
Undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger								
Administrativt personale								
Teknisk/administrativt personale								

Institusjonene skal også rapportere om de har inngått samarbeidsavtale om inkluderende arbeidsliv.

6.3 Lærings- og arbeidsmiljø

6.3.1 Rapport 2004

I Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) er læringsmiljøet beskrevet ”..som alle faktorer som kan påvirke studentene i en studiesituasjon”. Institusjonen har det overordnede ansvaret for læringsmiljøet, jf § 44 i universitets- og høyskoleloven. Det fremgår ellers at dette ansvaret også gjelder i forhold til funksjonshemmede studenter. Institusjonene bes redegjøre for strategier og tiltak når det gjelder oppfølging av bestemmelser og intensjoner som ligger i lovens § 44.

Institusjonen skal rapportere på hvordan studietilbud er lagt til rette for funksjonshemmede studenter. Videre hvordan institusjonene arbeider i forhold til å legge til rette for å lette overgangen mellom høyere utdanning og arbeidslivet for disse studentene.

Departementet minner om at institusjonene har det strategiske ansvaret for studentvelferden. Utdanningsinstitusjonene skal omtale tiltak rettet mot studentenes sosiale situasjon, herunder samarbeidstiltak med studentsamskipnaden. Institusjonene skal rapportere hvordan samarbeidet med studentsamskipnaden er formalisert og videreutviklet i 2004. Kopi av avtale om fristasjon skal vedlegges budsjettokumentet. Vi ber videre institusjonene rapportere omfanget av fristasjon gitt til samskipnaden og eventuelt til andre. Institusjonene skal også fylle ut tabell 6.2 (rapporteres ikke til DBH). Tabellen ligger i nedlastbar form på internettadresse: <http://www.dep.no/ufd/norsk/regelverk/rundskriv/index-b-n-a.html>

Helse, miljø og sikkerhet

Departementet forutsetter at alle underliggende institusjoner nå har etablert velfungerende systemer for helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid (HMS). Det er viktig at institusjonene ser på arbeidet med helse, miljø og sikkerhet som en kontinuerlig prosess og forutsetter at dette arbeidet gis høy prioritet. Vi ber om en kort tilstandsvurdering av institusjonens HMS-situasjon, herunder om eventuelle mangler som er påpekt av kontrolltilsynsorgan.

6.3.2 Planer for 2005 og 2006

Institusjonene skal orientere om eventuelle planer i 2005 og 2006 for utvikling av lærings- og arbeidsmiljøet ved institusjonen.

7. INSTITUSJONENES SAMFUNNSROLLE, RANDSONEINSTITUSJONER OG INNOVASJON

7.1 Institusjonens samfunnsrolle

Utdanningsinstitusjonenes samfunnsrolle blir stadig viktigere, både for institusjonene selv og for samfunnet. Dette er også understreket i den reviderte universitets- og høyskolelovens §2. Samfunnsrollen stiller krav til institusjonene om å ha en åpen og integrerende holdning til omgivelsene i utøvelsen av sin virksomhet. Institusjonene samhandler med omkringliggende arbeids- og samfunnsliv, fylkesmannen, kommuner og andre organ både når det gjelder utdannings samarbeid (grunnutdanning, etter- og videreutdanning), FoU-samarbeid, formidling og annet samarbeid som utveksling og nyskaping. Departementet ber om at det rapporteres om hvordan samarbeidet blir organisert og resultatet av dette samarbeidet.

7.2 Randsoneinstitusjoner

Når institusjonene samarbeider med andre rettssubjekt skal dette nedfelles i en skriftlig samarbeidsavtale, jf. rundskriv F-35-02 (reglementet om forvaltning av eksternt finansiert virksomhet ved universiteter og høyskoler). Samarbeidsavtalen skal omfatte økonomi, personalforhold, styredeltakelse og andre forhold av betydning. I de tilfeller hvor det foreligger en samarbeidsavtale, og/eller en eierandel ved andre rettssubjekt skal det med status 31. desember 2004 opplyses om dette i tabell 7.a. I den utstrekning ansatte ved institusjonen utfører arbeid for samarbeidspartneren skal det opplyses om det er inngått skriftlig avtale om dette, og om hvor mange årsverk som er utført i 2004.

Tabell 7.a Samarbeid med randsoneinstitusjoner

Samarbeids-partner	Eierandel ⁵	Styredeltakelse ⁶	Avtale om personalutveksling ⁷	Antall årsverk

Departementet er i ferd med å gjennomgå den samlede forvaltningen av statens eierinteresser i aksjeselskaper i universitets- og høyskolesektoren. Som vist til i budsjettunderskrivet for 2005 vil departementet i den anledning blant annet vurdere å pålegge institusjoner som får delegert forvaltningsansvar, å utarbeide et grunnlagsdokument for statsrådets beretning til Riksrevisjonen om departementets myndighetsutøvelse i saker som gjelder statens interesser i selskaper hvor staten har dominerende innflytelse. Departementet vil informere institusjonene særskilt om den videre oppfølgingen av dette arbeidet. Departementet viser ellers til bestemmelsene i kapittel 4.6 i rundskriv F-35-02. Vi understreker at rapportering som angitt i nevnte kapittel 4.6 gjelder alle selskaper der staten har eierinteresser, også selskaper hvor kapitalinnskuddet er foretatt etter 1. januar 2003.

Lønnsbetingelser for ledere i heleide statlige aksjeselskaper

I henhold til regnskapsloven skal det i noter til regnskapet i både store og små foretak opplyses om de samlede utgifter til henholdsvis lønn, pensjonsforpliktelser og annen godtgjørelse til daglig leder. Institusjonene skal rapportere inn denne informasjonen for heleide statlige aksjeselskaper der institusjonen står oppført med eierinteresser.

⁵ Dersom samarbeidspartneren er organisert som aksjeselskap oppgis en eventuell eierandel i prosent av selskapets aksjekapital. Dersom samarbeidspartneren er organisert som stiftelse anføres dette i rubrikken.

⁶ Dersom institusjonen er representert i samarbeidspartnerens styre skal antall styrerepresentanter oppgis.

⁷ I den utstrekning ansatte ved en institusjon skal utføre arbeid ved samarbeidende institusjoner (selskaper m.v.), skal dette skje i henhold til skriftlig avtale mellom enheten og institusjonen, jf. rundskriv F-35-02. Det skal svares ja/nei om det foreligger en avtale om personalutveksling.

7.3 Innovasjon og entreprenørskap

7.3.1 Rapport 2004

Departementet vil kartlegge utdanningstilbud som eksisterer innenfor innovasjon og entreprenørskap ved universiteter og høyskoler. Det skal gis en kort omtale eller tabell av alle undervisningstiltak (studietilbud, kurstilbud osv.) som er relevante i en nyskapingssammenheng og som kan tilføre nødvendig kompetanse til personer som ønsker å starte ny virksomhet. Omtalen eller tabellen skal inneholde emne og tilknytning til studieprogram, studiepoeng, avlagte studiepoeng (både egen- og eksternfinansierte). I tillegg ber vi om rapportering på hvordan det arbeides med entreprenørskap i lærerutdanningene, og styrking av realfagene.

Tabell 7.b Undervisningstiltak i nyskapingssammenheng

Emne	Studieprogram-tilknytning	Studiepoeng	Avlagte studiepoeng (eksternfinansierte)	Avlagte studiepoeng (egenfinansierte)

I forbindelse med ikrafttredelsen av endringer i arbeidstakeroppfinnelsesloven, jf. Ot.prp. nr. 67 (2001-2002) ber departementet institusjonene om å redegjøre for hvilke endringer institusjonen gjennomfører.

Departementet skal også ha rapportering om antall forretningsideer mottatt av kommersialiseringsenhet, registrerte patenter, inngåtte lisensieringskontrakter og nye foretak etablert av kommersialiseringsenhet (KE) eller teknologioverføringskontor (TTO). Rapporteringen skal fordeles etter om ideen kommer fra egen eller andre institusjoners aktivitet og om kommersialiseringen foregår ved egen eller samarbeidende kommersialiseringsenhet.

Tabell 7.c Mottatte forretningsideer m.m.

	Fra aktivitet ved egen institusjon til egen kommersialiseringsenhet	Fra aktivitet ved egen institusjon til samarbeidende kommersialiseringsenhet	Fra aktivitet ved andre institusjoner til egen kommersialiseringsenhet
Mottatte forretningsideer			
Registrerte patenter			
Inngåtte lisensieringskontrakter			
Nye foretak etablert			

Med mottatte forretningsideer menes konkrete ideer som i løpet av året er blitt registrert ved institusjonen. Det antas at ideen har et betydelig kommersielt potensial, men endelig vurdering av kommersielt potensial er ikke gjort.

Departementet ber også om rapportering om samarbeid med andre aktører, regionale og nasjonale, innenfor innovasjon og nyvinning.

7.3.2 Planer for 2005 og 2006

Institusjonene bes orientere om arbeidet med innovasjon i 2005 og eventuelle planer i 2006.

8. BYGG OG LEIE

8.1 Areal

Institusjonene skal kommentere arealsituasjonen med referanse til tabell 5.1 (DBH- tabell AREAL), jf. kapitel 11 Tabeller (vedlegg).

Institusjonene har fått fullmakt til å inngå avtale om leie av lokaler finansiert over institusjonens grunnbudsjett, jf. departementets brev av 26. mars 2001. Fullmakten gjelder ikke leieprosjekt som etter sin art eller omfang må behandles som byggesak. Institusjonene skal rapportere om bruk av fullmakten, og det skal fremgå av budsjettforslaget hvilke leieforhold som er avsluttet og hvilke leieforhold som er kommet til i 2004.

Institusjonene bes rapportere om de har etablert system for intern husleie, og erfaringene med dette.

Universitetene og Norges landbrukshøgskole skal rapportere om eventuelle salg av eiendommer i 2004 for å finansiere kjøp, vedlikehold og bygging av andre lokaler til undervisnings- og forskningsformål ved institusjonen, jf. forslag til vedtak II nr. 3 i St.prp. nr. 1 (2004-2005).

Institusjoner som forvalter egne bygg som ikke er en del av Statsbyggs husleieordning, skal rapportere om strategier og planlagt ressursinnsats for vedlikehold av bygningsmassen.

Det vises til tidligere tildelingsbrev der universitetene og høyskolene ble gjort oppmerksomme på at minimum 5 pst. av bevilgningen til vedlikehold under daværende post 45 skal benyttes til å tilrettelegge bygg og lokaler for funksjonshemmede studenter, jf. Regjeringens handlingsplan for funksjonshemmede. Institusjonene bes rapportere hvor stor andel av utgiftene til vedlikehold som er benyttet for å tilrettelegge bygg og lokaler for funksjonshemmede. Andre tiltak for funksjonshemmede, som ikke kommer inn under denne posten, bes også omtalt og om mulig særskilt tallfestet.

9. SPESIELLE OMRÅDER

Det skal gis en omtale av hvilke tiltak som er satt i verk, oversikt over ressursbruk og hva som er nådd av resultater relatert til planene på disse områdene:

9.1 Samarbeid med regionale helseforetak

Instruks for regionale helseforetak legger til grunn et utstrakt samarbeid med universiteter og høyskoler om utdanning og forskning. Vi ber institusjonene gi tilbakemelding om samarbeidsorgan ikke er opprettet og ellers rapportere om hvordan samarbeidet med regionale helseforetak og de enkelte helseforetakene foregår. Høyskolene skal blant annet rapportere på hvordan helseforetakene legger til rette for praksisundervisning.

9.2 Miljøspørsmål/ miljøledelse

Institusjonene skal beskrive eventuelle utgifter til større miljørelaterte tiltak. I tillegg ber departementet om at universitetene rapporterer om driften, herunder resultater, ved sine sentre for miljø og utvikling. Det vises for øvrig til UFDs miljøhandlingsplan. Rapporten er sendt institusjonene, men finnes også på følgende internettadresse:

<http://www.dep.no/ufd/norsk/publ/handlingsplaner/index-b-n-a.html>.

Alle statlige virksomheter skal innen utgangen av 2005 ha innført miljøledelse som en integrert del av organisasjonenes styringssystem. Departementet ber om rapportering på om institusjonen har startet opp med eller innført miljøledelse som en integrert del av institusjonens styringssystem.

9.3 Skikkethetsvurdering

Institusjonene skal rapportere saker behandlet etter universitets- og høyskoleloven § 42 b med tilhørende forskrift fastsatt 16. august 1999.

Tabell 9.a Skikkethetsvurdering

	Type utdanning	Tvils- meldinger behandlet av institusjons- ansvarlig	Saker behandlet i skikkethets- nemnda	Saker som fører til bare vedtak om ikke- skikkethet	Saker som fører til vedtak om både ikke- skikkethet og utestenging
Antall					

Bare de tvilmeldinger som behandles av institusjonsansvarlig i tråd med forskriftens § 7 skal oppgis. Det vil si at tvilmeldinger som institusjonsansvarlig henlegger fordi de er åpenbart ugrunnet ikke skal tas med. Etter § 9 i forskriften skal styret fatte vedtak om ikke-skikkethet og vedtak om en eventuell utestenging i to separate vedtak. I tredje kolonne skal det oppgis hvor mange saker som ender med at styret vedtar at en student ikke er skikket, uten at det fattes vedtak om utestenging, og i fjerde kolonne hvor mange saker som ender med at styret fatter vedtak både om ikke- skikkethet og utestenging. En enkelt sak skal bare rapporteres i en av de to siste kolonnene.

10. BUDSJETT OG ØKONOMI

10.1 Regnskap 2004

10.1.1 Spesifikasjon av regnskapet til budsjetteringsformål

Institusjonene skal fylle ut spesifikasjon av regnskapet i vedlagte tabeller, jf. kapittel 11 tabell 4.1.1-4.1.4 og kommentere disse. Institusjonene skal også fylle ut spesifikasjon av resultatregnskapet på avdelings- fakultetsnivå, jf. kapittel 11 og tabell 4.2.

Regnskapsrapporteringen tar utgangspunkt i regnskapsmalen for institusjoner med unntak fra bruttoprinsippet og kontantprinsippet. Det vises i den forbindelse til departementets brev av 17. desember 2002, 4. desember 2003 og 5. november 2004. Det vises videre til at foreløpig årsregnskap skal foreligge 15. februar 2005, jf. kapittel 11.2. Omtalen av regnskap 2004 skal basere seg på foreløpig regnskap. Alle kronebeløp skal avrundes til nærmeste tusen kroner. Relaterte DBH-tabeller er: RESULTATREGNSKAP, BALANSE, KONTANTSTRØM OG NOTE 1-18 og RESULTAT – AVDELING/FAKULTET.

10.1.2 Inntektsføring av midler fra Norges forskningsråd og EU

Det legges til grunn at midler fra Norges forskningsråd og EU skal regnskapsføres i samsvar med den reelle inntektsfordelingen mellom koordinerende institusjon og dens samarbeidspartnere. For å unngå dobbelrapportering må den koordinerende institusjon føre prosjektmidlene på gjennomgangskonto i institusjonens virksomhetsregnskap.

Gjennomgangskontoen skal avsluttes når institusjonen har fullført sine oppgaver som koordinator, og har overført prosjektmidlene til deltakende institusjoner. Det må for øvrig

etableres rutiner som sikrer en forsvarlig behandling i samsvar med de forutsetninger som er avtalt.

10.1.3 Tiltak for å bedre økonomistyringen

Det skal opplyses om tiltak som er satt i verk i 2004 for å bedre økonomistyringen og for å sikre mot overskridelser av tildelt budsjett.

10.1.4 Økonomirapportering

Det vil gå ut et eget skriv om frister for innsending av regnskapet for 2004 og delårsrapportering 2005. Se for øvrig kapittel 11 for regnskapsmateriale som skal sendes som vedlegg til budsjettforslaget 2006.

10.2 Plan for disponering av tildelt bevilgning 2005

Institusjonene skal legge fram en plan for disponering av tildelte midler i 2005, jf. §7 i Reglementet for økonomistyring i staten, og kapittel 2.1 i bestemmelser om økonomistyring i staten. Det skal rapporteres om institusjonens egen fordeling av tildelte midler med en begrunnelse for de prioriteringer og nedprioriteringer som er foretatt. Institusjonens plan for disponering av tildelt bevilgning i 2005 presenteres (overordnet) i tabell 10a.

Tabell 10a Plan for disponering av tildelt bevilgning 2005

Inntekter/ utgifter	Beløp (1000 kr)
Driftsinntekter	
Herav bevilgningsfinansiert virksomhet	
Herav eksternfinansiert virksomhet	
Sum driftsinntekter	
Driftskostnader	
Herav lønnskostnader	
Herav anskaffelser og påkostninger	
Herav husleie	
Herav andre driftskostnader	
Sum driftskostnader	
Driftsresultat	

Alle kronebeløp skal avrundes til nærmeste tusen kroner.

Departementet forutsetter at ledelsen i egne interne tildelingsbrev tildeler de enkelte enhetene innenfor institusjonen rammer av den totale tildelingen. Ledelsen ved institusjonen må i de interne tildelingsbrevene gjøre det klart at rammene skal overholdes, og det skal knyttes resultatkrav til tildelingen. I tillegg ber departementet om at budsjetttrundskrivet gjøres kjent for de enkelte enhetene.

Institusjonene skal i budsjettdokumentet kort beskrive bruk av resultatbaserte tildelinger internt ved institusjonene.

10.3 Tallbudsjettforslag for 2006 (forslag innenfor rammen)

Institusjonene skal legge fram et tallbudsjettforslag for 2006. Planlagte tiltak som får budsjettvirkning etter 2006 skal også presenteres. Planene og prioriteringene må være i samsvar med fastlagte mål for sektoren og institusjonens særskilte forutsetninger og

strategier. Under dette kapittelet skal kun tallbudsjettforslag (innenfor rammen) med en kort tekstlig forklaring presenteres.

Institusjonene bes om å rapportere og begrunne evt behov for nye stipendiatstillinger under dette kapittelet.

Departementet har som utgangspunkt at institusjonenes budsjettforslag for 2006 skal være realistiske. Dette innebærer at institusjonen må utforme sitt budsjettforslag innenfor rammen av bevilgningene på 2005-budsjettet i endelig tildelingsbrev for 2005. I budsjettforslaget for 2006 skal institusjonene ikke korrigerer for pris- og lønnsendringer. Det skal budsjetteres med lønnsnivå pr. januar 2005. Budsjettforslaget 2006 skal imidlertid korrigeres som en følge av forventet vekst/ reduksjon som en følge av avlagte studiepoeng i 2004, og avrundes til nærmeste tusen kroner.

Tabell 10.b Budsjettforslag 2006 (innenfor rammen)

Universitet/ høyskole	Budsjettforslag 2006 (innenfor rammen)

10.4 Fremtidige satsingsforslag (forslag utenfor rammen)

Institusjonenes prioriteringer er et viktig grunnlag for departementets arbeid med statsbudsjettet. For å få en oversikt over institusjonenes prioriteringer på et tidlig tidspunkt i departementets arbeid med statsbudsjettet for 2006, bes institusjonene om å fremme inntil 3 fremtidige satsingsforslag utenfor rammen innen 10. desember 2004, jf. brev av 2. november 2004. Forslagene som fremmes 10. desember føres opp i prioritert rekkefølge, med tilhørende kortfattet begrunnelse og kostnadsoverslag. Institusjonene bes i budsjettforslaget for 2006 å fremme en fullstendig oversikt over institusjonenes satsingsforslag utenfor rammen, jf. tabell 6.1 (rapporteres ikke til DBH).

Nye studietilbud vil i hovedsak måtte forventes å finansieres innenfor budsjetttrammene. Dette kapitlet i institusjonenes budsjettforslag er derfor først og fremst ment å synliggjøre institusjonenes langsiktige satsinger og prioriteringer. Eventuelle forslag skal være i samsvar med institusjonens særskilte forutsetninger og strategier, virksomhetsplan og de mål som er fastsatt. Forslagene skal føres opp i prioritert rekkefølge, med tilhørende begrunnelse og kostnadsoverslag. Videre bør eventuelle forslag ses i sammenheng med sentrale politiske mål knyttet til Kvalitetsreformen.

I samsvar med prinsippene for rammebudsjettering skal alle saker med økonomiske konsekvenser presenteres i det årlige budsjettforslaget. Dette innebærer at søknader fra institusjonene om budsjettmidler som ikke blir presentert i Budsjettdokumentet, ikke kan påregnes å bli behandlet.

Institusjonene kan også under satsingsforslag for 2006 fremme forslag om nye byggetiltak, og prioriterte forslag som gjelder mindre bygg og ekstraordinært vedlikehold.

Søknader om nye leieforhold, der institusjonen selv ikke mener å kunne dekke fullt ut alle husleieutgifter, må tas med under dette kapittelet. Ved en slik søknad må institusjonen fylle ut tabell 10c og gi eventuelle utfyllende kommentarer. Det må klart fremgå hvor mye av de økte leieutgiftene institusjonene selv kan dekke innenfor eget budsjett. Hovedregelen vil være at bare saker som er fremmet i budsjettdokumentet vil bli vurdert.

Tab 10.c Nåværende arealsituasjon i forhold til studenter og tilsatte

Adresse på eiendommen	Avdeling	Brutto kvm	Studietilbud	Ant. Studenter	Ant. stillinger (lærere og adm.)

Tabellen fylles bare ut av institusjoner som søker om nye leieforhold.

11. RAPPORTERINGSRUTINER OG FORKLARING AV TABELLER

11.1 Fremgangsmåte ved rapportering til DBH

Dokumentasjonen er tilgjengelig på internettadressen

<http://dbh.nsd.uib.no/dbhvev/dokumentasjon/tabeller.cfm>. DBH- spesifikasjonene dekker de rapporteringskravene som fremkommer i budsjetttrundskrivet innenfor dataområdene student, forskning, personal, økonomi og areal.

Departementet forutsetter at institusjonene rapporterer de opplysningene de er bedt om å rapportere inn til SO og SSB.

Data rapporteres til NSD som filer generert ut fra institusjonenes administrative systemer, og data til bruk i finansieringsmodellen skal genereres direkte fra de studieadministrative system. Data for enkelte tabeller kan registreres manuelt via internett på adressen:

<http://www.nsd.uib.no/dbhreg>

Institusjonene sender kopi av de registrerte data i elektronisk form til NSD, f. eks. som vedlegg til en e-post eller via filoverføring. E-postadresse: dbh@nsd.uib.no. Telefon til NSD: 55 58 21 17. Postadresse: Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste, Hans Holmboes gt. 22, 5007 Bergen. Ved uklarheter vedrørende rapporteringen, bes institusjonene ta kontakt med NSD.

Frist for at data til bruk i budsjettdokumentet skal være rapportert til DBH: **15.februar 2005**. Det vises forøvrig til DBH-dokumentasjonen for detaljerte frister for de enkelte typer data.

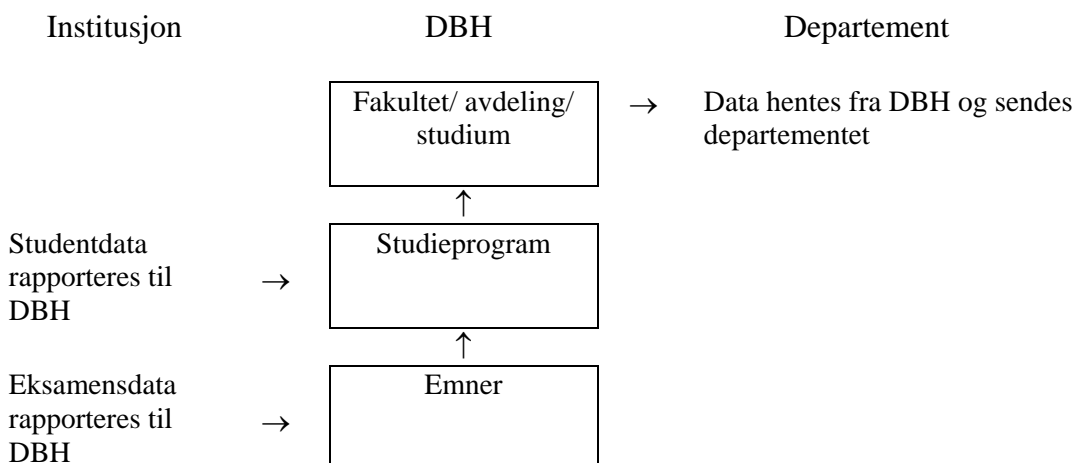
For tabell 1.1 Søkere og 1.2 Opptak gjelder **egen frist**. Frist for rapportering til NSD for søker- og opptakstill er **1. november forutgående år**.

De rapporterte data representerer institusjonens "input" til DBH- basen. Etter at data er lagt inn i DBH, kan rapporter for bruk i budsjettdokumentet lastes ned fra DBH's internettadresse: <http://www.nsd.uib.no/dbhvev/> under linken "Budsjettrapporter". Rapportene representerer "output" av de data som institusjonene har rapportert til NSD.

Tellingstidspunktet for studentdata er som tidligere 1. mars for vårsemesteret og 1. oktober for høstsemesteret, som skal rapporteres til NSD innen 15. mars og 15. oktober. Vi gjør oppmerksom på at tellingstidspunktet er absolutt.

Det legges opp til at de fleste studentdata skal rapporteres til DBH på *studieprogrammer*. Siden hvert enkelt studieprogram er relatert til et bestemt *studium*, kan DBH automatisk aggregere studentdata til studier.

Hovedprinsippet for rapportering kan illustreres som følger:

I tabell 1.5 Studiepoengstatistikk og i departementets finansieringsmodell er regelen at alle avlagte studiepoeng i et gitt emne tilordnes kun ett studieprogram, dvs. programmet hvor emnet har sin primære tilknytning i DBHs emnetabell.

11.2 Tabeller

11.2.1 Studentdata

I tabell 1.1 tas det ut rapporter om alle søknader.

I tabell 1.2, 1.3 og 1.4 skal det tas ut rapporter over egenfinansierte studenter, jf. definisjon av student i tabell 1.4.

I Tabell 1.5, 1.6 og 1.8 skal det kun tas ut rapporter over egenfinansierte studiepoeng og kandidater. Der kostnadene er delvis eksternt finansiert (inkludert studentenes egenbetaling) jf. tabell 1.7, skal andelen finansiert over egne budsjetter oppgis i prosent.

I tabell 1.7 skal det tas ut rapporter over studenter og studiepoeng med eksternt finansiering. De institusjoner som ikke har tilordnet eksternt finansiering til studieprogrammene må gjøre dette. Rapporten avspeiler to retningslinjer 1. Samtlige avlagte studiepoeng i et bestemt emne relateres til det studieprogram som emnet er relatert til i emnedata (emnetabellen i DBH). 2. Finansieringsprosenten hentes fra det programmet studenten er aktiv på ved eksamenstidspunktet (eksamenstabellen i DBH).

I tabell 1.9 skal det tas ut rapporter over utvekslingsstudenter i 2004, jf. kapittel 5.1.1.

I tabell 1.10 skal etterutdanning rapporteres. Med *etterutdanning* menes kortere kurs som ikke gir formell kompetanse (studiepoengsuttelling i grad), jf. kapittel 3.4.1. Etterutdanningskurs må ha som uttalt intensjon å være etterutdanning. Det bør være organisert kurspåmelding og et definert undervisningsopplegg. Varigheten spesifiseres i antall undervisningstimer.

I tabell 1.11 rapporteres desentraliserte utdanningstilbud og fjernundervisning, jf. kapittel 3.4.1. Med desentralisering eller fjernundervisning menes undervisning som geografisk er lokalisert andre steder enn ved institusjonens ordinære studiesteder. Studenter som omfattes av en samarbeidsavtale med andre institusjoner innen høyere utdanning regnes ikke med.

I tabell 1.12 skal det rapporteres om videreutdanning i psykisk helsearbeid, jf. kapittel 3.4.1.

Det skal gis en oversikt over hvilke nye studietilbud (studieprogram) som er opprettet i 2004 og hvilke som er avviklet. I tabell 1.13 skal det gis en oversikt over hvilke studieprogram (30 studiepoeng eller mer) som er opprettet i 2004. Dersom et studieprogram, som en følge av Kvalitetsreformen, kun endrer navn eller justeres minimalt for å tilpasses nye studieløp skal dette oppgis i siste kolonne. I tabell 1.14 skal det gis en oversikt over hvilke studieprogram (60 studiepoeng eller mer, med unntak av lærerutdanning der studieprogram på inntil 30-studiepoeng også er relevant) som er avviklet i 2004.

I tabell 1.15 skal det rapporteres om andel praksis på studieprogram, jf. kapittel 3.1.1.

I tabell 1.16 skal det rapporteres om antall avlagte studiepoeng sett i forhold til planlagte studiepoeng, jf. kapittel 3.1.1.

11.2.2 Forskningsdata

I tabell 2.1 tas det ut rapporter over nye doktorgradsavtaler i 2004. I tabell 2.2 tas det ut rapporter over samtlige doktorgradsavtaler høsten 2004. I tabell 2.3 tas det ut rapporter over avlagte doktorgrader i hele 2004. Jf. ellers kapittel 4.1.1, og tabell 2.1-2.3 rapporteres kun av de institusjoner som har rett til å tildele ph.d.-graden. Tabell 2.4-2.6 rapporteres av samtlige institusjoner. Tabell 2.4-2.6 rapporteres i budsjettforslaget fra institusjonene og ikke til DBH.

11.2.3 Personaldata

I tabell 3.1 tas det ut rapport over tilsatte (omregnet til årsverk) som institusjonen har arbeidsgiveransvaret for, jf. kapittel 6.2.1. I tabell 3.3 skal det tas ut rapport over mellomledere, jf. dokumentasjon i DBH.

I tabell 3.2 skal det tas ut en egen rapport over personer tilsatt i stipendiatstillinger, jf. kapittel 4.1.1.

I tabell 3.4 tas det ut rapporter, både på institusjons- og fakultets-/avdelingsnivå over tilsatte/engasjerte som time-/hjelpelærere, jf. kapittel 6.2.1.

I tabell 3.5 tas det ut rapporter over mobilitet blant vitenskapelig ansatte i 2004, jf. kapittel 5.1.1.

I tabell 3.6 Institusjonene skal rapportere i henhold til EU-direktiv for gjensidig godkjenning av yrkeskvalifikasjoner, jf. kapittel 6.2.1

11.2.4 Økonomidata

I tabell 4.1.1.-4.1.4 skal det tas ut rapport etter ny regnskapsmal, jf. kapittel 10.1. Foreløpig årsregnskap 2004 skal foreligge 15. februar 2005. Institusjonene skal også ta ut rapport over regnskapet på avdelings- og fakultetsnivå, jf. tabell 4.2.

11.2.5 Arealdata

Institusjonene skal ta ut tabell 5.1 med oversikt over gulvareal og utgifter til husleie m.m. i 2002, jf. kapittel 8.1.

11.2.6 Annet

Tabell 6.1 og 6.2 skal ikke rapporteres til DBH, men vedlegges budsjettforslaget. Jf. kapittel 10.4. og kapittel 6.3.1.

11.2.7 Nedlasting av tabeller

Rundskrivet og samtlige tabeller er tilgjengelige på internettadresse: <http://www.dep.no/ufd/norsk/regelverk/rundskriv/index-b-n-a.html>. I tillegg er det mulig å henvende seg til DBH.

Med hilsen

Toril Johansson e.f.
ekspedisjonssjef

Knut Sletta
avdelingsdirektør

Kopi   Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT)
            Nettverket for private høyskoler
            NIFU
            Norgesuniversitetet
            Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste
            Riksrevisjonen
            Senter for internasjonalisering av høyere utdanning
            Statistisk sentralbyrå, Kongsvinger
            Studentsamskipnadene
            Universitets- og høyskolerådet
            Utdanning.no